

บันทึก

เรื่อง สัญชาติของเด็กหญิงแคทอลิน จาลาแบร์ต

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้แจ้งไปยังสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยหนังสือ ที่ สร.๐๔๐๓/๕๑๔๓ ลงวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๑๔ ความว่า กรมตำรวจขอให้ คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสัญชาติของเด็กหญิง แคทอลิน จาลาแบร์ต ซึ่งเกิดที่ประเทศฝรั่งเศสโดยมารดาเป็นคนสัญชาติไทยและบิดาเป็นคน สัญชาติฝรั่งเศส

กรณีเรื่องนี้ข้อเท็จจริงปรากฏตามสำเนาหนังสือกรมตำรวจ ที่มท.๐๕๑๕/๓๑๘๙ ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๔ ได้รับความว่า นางสาวลา วิไลจิตต์คนสัญชาติไทยได้เดินทางไป ศึกษาต่อที่ประเทศฝรั่งเศส ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๐ ได้อยู่กินฉันสามีภริยากับ นายดาเมียง จาลาแบร์ต คนสัญชาติฝรั่งเศสโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกัน (ตามปากคำของนางสุ มาลา วิไลจิตต์) ในระหว่างที่อยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาได้เกิดบุตรด้วยกันหนึ่งคนชื่อเด็กหญิง แคทอลิน เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๑ ที่เมืองเกรอนอบ ประเทศฝรั่งเศส ต่อมาภายหลัง นางสาวลาวิไลจิตต์ ได้เลิกร้างกับนายดาเมียง จาลาแบร์ต โดยนายดาเมียง จาลาแบร์ต มีหนังสือ ให้ความยินยอมให้เด็กหญิงแคทอลินเดินทางเข้ามาอยู่กับนางสุมาลา วิไลจิตต์มารดาในประเทศไทย การเลิกร้างกันได้กระทำความยินยอมต่อหน้ากงสุลไทยที่เมืองลียง ประเทศฝรั่งเศส

นางสุมาลา วิไลจิตต์ พร้อมด้วยเด็กหญิงแคทอลิน ได้เดินทางกลับเข้ามาใน ประเทศไทยและได้ยื่นคำร้องขอพิสูจน์สัญชาติเด็กหญิงแคทอลินต่อกองตรวจคนเข้าเมืองโดยอ้าง ว่าบุตรยอมได้สัญชาติไทยตามความในมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติพ.ศ. ๒๕๐๘ ทั้งนี้เพราะการสมรสระหว่างนางสุมาลา วิไลจิตต์ ผู้ร้อง กับนายดาเมียงจาลาแบร์ต ไม่ชอบด้วย กฎหมาย เนื่องจากไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน

กองตรวจคนเข้าเมืองเห็นว่า แม้การสมรสระหว่างนางสุมาลา วิไลจิตต์ กับนายดา เมียง จาลาแบร์ต จะไม่สมบูรณ์ตามกฎหมาย แต่นายดาเมียง จาลาแบร์ตได้แจ้งการเกิดของ เด็กหญิงแคทอลินต่อทางการฝรั่งเศสว่าเป็นบุตรของตน ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและ พานิชย์ มาตรา ๑๕๒๔ บัญญัติว่า “การอ้างว่าเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายย่อมพิสูจน์ได้จาก ทะเบียนคนเกิด

ถ้าไม่ปรากฏในทะเบียน พุทธิการณ์ที่รู้จักกันไปตลอดมาว่าเป็นบุตรชอบด้วย กฎหมายย่อมเป็นหลักฐานพอแล้ว

ฯลฯ

ฯลฯ”

ฉะนั้น เด็กหญิงแคทอลิน จึงน่าจะไม่ได้สัญชาติไทยตามมาตรา ๗ (๒) แห่ง พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

กรมตำรวจได้ดำเนินการสอบสวนแล้ว เห็นว่าเด็กหญิงแคทอลิน บุตรนางสุมาลา วิไลจิตต์ เกิดจากนายดาเมียง จาลาแบร์ต คนสัญชาติฝรั่งเศส แต่มิได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส นายดาเมียง จาลาแบร์ต จึงเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กหญิงแคทอลิน เรื่องที่นายดาเมียง จาลาแบร์ตแจ้งการเกิดของเด็กหญิงแคทอลินต่อทางการฝรั่งเศสว่าเป็นบุตรของตนนั้นมีผลเพียงเป็นการรับรองว่าเด็กหญิงแคทอลินเป็นบุตรนอกกฎหมายที่บิดาได้รับรองแล้ว ซึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๗ บัญญัติให้ถือว่าเป็นผู้สืบสันดานเหมือนกับบุตรที่ชอบด้วยกฎหมายมีสิทธิที่จะรับมรดกในฐานะเป็นทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๒๙ (๑) เท่านั้น เด็กหญิงแคทอลิน จึงย่อมได้สัญชาติไทยตามนางสุมาลา วิไลจิตต์ มารดาตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

แต่โดยที่เรื่องนี้เป็นปัญหากฎหมาย เลขาธิการคณะรัฐมนตรีจึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาว่า ตามที่กรมตำรวจมีความเห็นในเรื่องสัญชาติของเด็กหญิงแคทอลิน เช่นนี้จะเป็นการถูกต้องหรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าว โดยมีผู้แทนกระทรวงมหาดไทย และผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศร่วมชี้แจงข้อเท็จจริงด้วยแล้ว มีความเห็นว่า

ปัญหาเรื่องนี้ในเบื้องต้นจำเป็นต้องพิจารณาเสียก่อนว่า บุคคลจะได้สัญชาติไทยในกรณีใดบ้าง

ตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ บัญญัติว่า “บุคคลดังต่อไปนี้ย่อมได้สัญชาติไทยโดยการเกิด

(๑) ผู้เกิดโดยบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย

(๒) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทยโดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบิดาไม่มีสัญชาติ

(๓) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย”

สำหรับกรณีเด็กหญิงแคทอลิน ปรากฏว่าเกิดที่ประเทศฝรั่งเศสโดยมารดาเป็นคนสัญชาติไทยและบิดาเป็นคนสัญชาติฝรั่งเศส ฉะนั้นประเด็นที่สำคัญก็คือว่า ในขณะที่เด็กหญิงแคทอลินเกิดนั้น นางสุมาลา วิไลจิตต์ มารดาได้ทำการสมรสกับนายดาเมียง จาลาแบร์ต บิดาสมบูรณ์ตามที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ กำหนดไว้หรือไม่ เพราะถ้าบิดามารดาได้สมรสกันสมบูรณ์ตามกฎหมายดังกล่าวแล้วย่อมถือได้ว่าเด็กหญิงแคทอลิน ไม่มีบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย อันจะมีผลให้เด็กหญิงแคทอลินได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

สำหรับกรณีนี้ไม่มีปัญหาเรื่องเงื่อนไขแห่งการสมรสตามมาตรา ๑๙ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ คงมีปัญหาคือเรื่องแบบการสมรสตามมาตรา ๒๐ เท่านั้น

เมื่อพิจารณามาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พุทธศักราช ๒๔๘๑ ซึ่งบัญญัติว่า “การสมรสซึ่งได้ทำถูกต้องตามแบบที่บัญญัติไว้ในกฎหมายแห่งประเทศที่ทำการสมรสนั้นย่อมเป็นอันสมบูรณ์

การสมรสระหว่างคนในบังคับไทย หรือคนในบังคับไทยกับคนต่างด้าวซึ่งได้ทำในต่างประเทศโดยถูกต้องตามแบบที่กฎหมายไทยกำหนดไว้ ย่อมเป็นอันสมบูรณ์” แล้ว จะเห็นได้ว่า การสมรสระหว่างนางสุมาลา วิไลจิตต์ กับนายดาเมียง จาลาแบร์ต จะต้องกระทำโดยถูกต้องตามแบบที่กฎหมายประเทศฝรั่งเศสหรือประเทศไทยกำหนดไว้จึงจะสมบูรณ์ กล่าวคือ ตามกฎหมายประเทศฝรั่งเศสกำหนดไว้ว่า การสมรสจะสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อได้กระทำพิธีสมรสเป็นทางการและได้จดทะเบียนต่อหน้านายทะเบียนและพยานกับต้องประกาศโดยเปิดเผยในที่สาธารณะ (ตามสำเนาหนังสือสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงปารีส ที่ ๑๕๗๓ ลงวันที่ ๑๐ กันยายน ๒๕๑๒) และตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๙ กำหนดว่า การสมรสจะสมบูรณ์ต่อเมื่อได้จดทะเบียนแล้ว มาตรา ๑๔๕๐ กำหนดว่า “การสมรสระหว่างคนในบังคับไทย หรือคนในบังคับไทยกับคนต่างประเทศ จะทำในเมืองต่างประเทศตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎหมายไทยหรือกฎหมายแห่งประเทศนั้นก็ได้

การจดทะเบียนสมรสตามวรรคก่อนนั้น เจ้าพนักงานทูตหรือกงสุลไทยจะเป็นผู้ทำตามแบบที่กำหนดไว้ในกฎหมายไทยก็ได้”

เมื่อข้อกฎหมายเป็นไปดังกล่าวแล้วข้างต้น และข้อเท็จจริงที่ปรากฏตามสำเนาหนังสือกรมตำรวจ และตามคำชี้แจงเพิ่มเติมของผู้แทนกระทรวงมหาดไทยได้ความว่า นางสุมาลา วิไลจิตต์ ได้อยู่กินฉันสามีภริยากับนายดาเมียง จาลาแบร์ตคนสัญชาติฝรั่งเศสโดยมิได้จดทะเบียนสมรสกันจนเกิดบุตรด้วยกันหนึ่งคนคือเด็กหญิงแคทอลิน การสมรสระหว่างนางสุมาลา วิไลจิตต์ กับนายดาเมียง จาลาแบร์ต ย่อมไม่สมบูรณ์ตามแบบที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงอาจถือได้ว่า ในขณะที่เด็กหญิงแคทอลินเกิด นายดาเมียง จาลาแบร์ต มิได้เป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายของเด็กหญิงแคทอลิน ฉะนั้น เด็กหญิงแคทอลินย่อมได้สัญชาติไทยโดยผลของกฎหมายตามมาตรา ๗ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘

เมื่อเด็กหญิงแคทอลินได้สัญชาติไทยในขณะที่เกิดเสียแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องพิจารณาวินิจฉัยปัญหาอื่นต่อไปอีกว่าการที่นายดาเมียง จาลาแบร์ต ได้แจ้งการเกิดของเด็กหญิงแคทอลินต่อทางการฝรั่งเศสว่าเป็นบุตรของตนนั้นจะเป็นการจดทะเบียนรับรองบุตรอันจะมีผลทำให้นายดาเมียง จาลาแบร์ต เป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ประการใด เพราะการแจ้งเกิดนั้นได้กระทำภายหลังที่เด็กหญิงแคทอลินมีสัญชาติไทยเสียแล้ว และไม่เป็นเหตุที่จะทำให้เด็กหญิงแคทอลินต้องเสียสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ ไปแต่อย่างใดเลย

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๑๔